

Seimo narių G.Songailos ir K.Uokos rengtos konferencijos-apvalaus stalo Seime „Kaip sumažinti šildymo kainas“

NUTARIMAS

2012-04-18

Šildymo kainos Lietuvoje, lyginant su gyventojų atlyginimais, yra aukščiausios Europoje. Per didelės kainos už šildymą brangina pragyvenimą Lietuvoje ir yra viena iš emigracijos priežasčių. Išleisdami didelę dalį savo pajamų šildymui, gyventojai neturi pinigų kitoms prekėms ir paslaugoms, todėl mažiau pajamų gauna kiti ekonomikos sektoriai, o valstybė surenka mažiau mokesčių, nes šiluma apmokestinama ne 21%, o 9% lengvatiniu PVM. Aukštos šildymo kainos stabdo vidinį vartojimą bei darbo vietų kūrimą. Be to, augančios išlaidos šildymui didina Lietuvos importą. Vien dujoms ir naftos produktams pirkti Lietuva išleidžia apie 4 mlrd. litų kasmet.

Tenka konstatuoti, kad Lietuvoje, skirtingai negu visame pasaulyje, ir centrinis šildymas dažniausiai yra brangesnis už individualų, ir dideliuose miestuose šildymo kainos, nežiūrint masto ekonomijos, yra didesnės negu miesteliuose, o šildymo kainos vartotojams yra aukščiausios tuose miestuose, kuriuose šilumos gamybą valdo privačios įmonės.

Konferencija-apvalus stalas siūlo:

1) Įstatymais uždrausti nuomoti šilumos ūkį, o ten kur jau veikia nuomos sutartis, jos nebepratęsti pasibaigus nuomos sutarties galiojimo terminui. Sudaryti reikiamas teises sąlygas, įpareigojant savivaldybes, kad būtų galima nedelsiant nutraukti nepasiteisinusias ir/arba pažeidinėjamas šilumos tinklų nuomos sutartis, nepasibaigus jų galiojimo laikui.

Išnuomos šilumos tiekimo įmonės tiekia brangiausią šilumą Lietuvoje, kuri 15-20% yra brangesnė negu neišnuomotoje įmonėse.

2) Laipsniškai perduoti šilumos ūkių materialųjį turtą iš savivaldybių į valstybinės įmonės balansą.

Valdant šilumos gamybos ir tiekimo įmones valstybei dėl masto ekonomikos būtų galima pigiau nupirkti kuro, negu tai pajėgia pavienės savivaldybės, sumažėtų administravimo, logistikos sąnaudos, būtų užtikrintas didesnis šių įmonių finansinis skaidrumas ir žemesnės šildymo kainos gyventojams bei sumažintas korupcijos lygis savivaldybėse.

Be to, kadangi dabar kogeneracinių elektrinių (KE) gaminamą šilumą administruoja savivaldybės, o elektrą - valstybinės įmonės, tai sukelia nesusipratimus ir galimybes piktnaudžiauti, paskaičiuojant šilumos ir elektros kainas. Nežiūrint to, kad KE

gaminama šiluma ir elektra yra pigesnės, nes yra to paties proceso dalis, jos tampa brangesnės dėl to, kad jų gamyba administruojama skirtingų valdytojų.

Pirmiausiai į valstybės balansą turi būti perduodamos tų savivaldybių įmonės, kurių tiekiamą šilumą yra brangesnė negu Lietuvos vidurkis, o vėliau – tos savivaldybių įmonės, kurios tiekia šilumą brangiau negu valstybės balanse esančios šilumos tiekimo įmonės.

3) Valstybės mastu skatinti individualių šilumos apskaitos ir reguliavimo prietaisų įrengimą daugiabučių gyvenamųjų namų atskiruose butuose.

Kiekviename bute turi būti įrengti šilumos apskaitos skaitikliai ir karšto vandens gamybos įrenginiai, atsisakant „gyvatuko“. Šios priemonės ir galimybė reguliuoti šilumą leistų sumažinti šildymo kainas vartotojams iki 30%.

4) Supaprastinti galimybę atskiriems daugiabučiams namams atsisakyti centralizuoto šildymo sistemos ir papildomai supaprastinta tvarka įdiegti alternatyvų apsirūpinimą šiluma. Tai skatintų šilumos gamintojus ir tiekėjus siekti didesnio savo veiklos efektyvumo, mažinant kainas.

5) Pakeisti šilumos kainodaros metodiką, kuomet šilumos gamintojų ir tiekėjų pelnas priklauso nuo veikloje naudojamo turto vertės.

Pelnas privalo priklausyti visų pirma nuo įmonės veiklos efektyvumo.

6) Įsteigti biokuro biržą, apsaugančią nuo šio ekonomikos sektoriaus monopolizavimo.

Tai leistų sumažinti biokuro kainą mažiausiai 30% ir sumažintų šildymo kainą bei korupciją, perkant jį per viešuosius pirkimus.

7) Sukurti lankstesnį, realiai veiksiantį gyvenamųjų namų renovavimo modelį.

Ten kur gyventojai yra pasyvūs, atsakomybę už renovavimą turi prisiimti valstybė, susigrąžindama investicijas iš lėšų gautų dėl renovavimo efekto.

Ten kur gyventojai nori patys atlikti renovavimą, renovavimo darbai turi būti subsidijuojami atitinkamai pagal gautą šilumos sutaupymo efektą, o ne taip, kaip yra dabar, kai subsidijuojami tik tie renovavimo darbai, kurių šilumos sutaupymo efektas yra didesnis kaip 20%.

Toms gyvenamųjų namų bendrijoms, kurios nori pačios savo lėšomis atlikti renovavimą, valstybė turi suteikti garantiją paskolai iš banko paimti.

Namuose, kurių neverta renovuoti, pvz: dėl gyventojų mažėjimo miesteliuose, valstybė turėtų atlikti nemokamą šilumos nuostolių analizę, kad to norintis buto gyventojas pats galėtų sumažinti šilumos nuostolius.

Renovavimo programos turi būti taikomos ir namams, pastatytiems po 1993 m.

- 8) Valstybės mastu skatinti ir lengvinti gyventojų bendrijų steigimą bei jų galimybes pačioms reguliuoti priimanos šilumos kiekį.

Būtina kuo skubiau parengti daugiabučių gyvenamųjų namų šildymo mazgų priežiūros operatorių paruošimą ir licencijavimą, kad patys namo gyventojai ar jų įgaliotiniai galėtų reguliuoti gaunamos šilumos kiekį.

- 9) Valstybės mastu skatinti vietinius atsinaujinančius išteklius (biokuro, saulės, geoterminius ir kt.) naudojančias šilumines katilines.

Pavyzdžiui, nenaudojamą naujai pastatytą RK-8 Vilniuje siūlome nedelsiant pertvarkyti biokuro naudojimui.

- 11) Optimizuoti termofikacinių elektrinių ir/ar katilinių išdėstymą šalies didžiuosiuose miestuose, taip sutrumpinus šilumines trasas, sumažinti šiluminiuose tinkluose patiriamus šilumos nuostolius.

- 12) Nedelsiant pertvarkyti Valstybinės kainų ir energetikos komisijoje (VKEKK) darbą.

VKEKK negali ir ruošti, ir tvirtinti kainų skaičiavimo metodikų, ir pati save kontroliuoti, kaip tos metodikos vykdomos. Seimo antikorpacinė komisija ir Specialiųjų tyrimų tarnyba yra konstatavusios, kad nepagrįstai ir neadekvačiai nustatomos visos reguliuojamos vartotojams energijos kainos (šilumos, dujų, elektros, vandens). Seimo vykdoma VKEKK veiklos parlamentinė priežiūra turi būti sustiprinta.

Sudarant Valstybinės kainų ir energetikos komisiją turi būti įtraukti kompetentingi energetikai – šilumininkai.

Dabar VKEKK nedirba nei vienas energetikas-šilumininkas.

- 13) Prie savivaldybių tarybų, Energetikos ministerijos įkurti kompetentingų specialistų – šilumininkų grupes, įtraukiant į jų darbą gyvenamųjų namų bendrijų, visuomeninių organizacijų atstovus, nepriklausomus energetikos ekspertus su patarimojo balso teise.
- 14) Uždrausti šilumos apskaitos prietaisų patikras vykdyti šilumos tiekėjams ir su jais susijusiomis įmonėmis. Pavesti Metrologijos tarnybai vykdyti šias funkcijas, taip užkertant kelią šilumos tiekėjams piktnaudžiauti apskaičiuojant tiekiamos šilumos kieki.
- 15) Šilumos ūkio įmonių atlyginimų mokos fondo didėjimas turi priklausyti nuo jų darbo efektyvumo, mažinant šildymo kainas vartotojams, o ne nuo gautų pajamų, pakėlus jas gyventojams.
- 16) Nutiesti magistralinius šiluminius tinklus nuo Lietuvos elektrinės Elektrėnuose į Vilnių, aprūpinant ją pigesne pertekline Lietuvos elektrinės šiluma, kuri dabar yra beveik nepanaudojama.